

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 264. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299309474432.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

40. Om den hellige Ecteskabs Statis Indstiftelse

1Ecteskabs Statis] ægttestands. - **4-6**Siungis . Guds naffn, etc] Den ditmarske fejdevises tekst er trykt i Da.Viser I 19 - **1,5**Mod] sind. - **2,1; 3,2;4,1; 11,1** og **13,1**Der] da. - **2,1-3**Gud reene] 1.Mos.1,27 - **2,4 - 5,5**Da saa] 1.Mos.2,18.21-24 I Alterbogens brudevielsesritual indgik oplæsning fra alteret af disse bibelsteder, PallDS III 475 - **3,4**prud] smuk. - **3,6**vide] vise. - **4,1**sigomsaa] så sig om. - **4,4**Harm] smerte. - **4,6**for kiende] have kønslig omgang med - **5,2**meen] falskhed - **5,5**skicket] bestemt - **5,6**Alt Ville] ganske i overensstemmelse med sin (Guds) egen vilje, jf.42 str.2,1, 48 str.3,1 - **6,1**Morgengaffue] Morgengave En forordning af 18 okt. 1577 (LN 1477, genoptrykt i 1583, LN 1478) bestemte, at morgengaven fremover skulle være en adelig forret, Troels-Lund 12 bog, IV 9-15 Str.6-8 rummer altsa et skjult drilleri, en luthersk kirkelig polemik mod adelens nye morgengave-privilegium: Adam og Eva er af Gud selv rykket op i adelsstanden og har af Gud modtaget morgengaver, der overstråler det adelige glimmer. - **6,3**tilljge] pa engang, i ét, jf. 1.Mos.1,28. - **6,4**Herresæde] det gods, hvor herremanden bor - **7,1**For] i 265 stedet for. - **7,1**Klenoder] smykker. - **7,1**met] med, tillige. - **7,2**sin Wskydighed] deres uskyld, jf. 1.Mos.2,25. - **7,5**der.. er fuld] som.. er fuld af. - **7,6**for andre] forud for andre. - **8,1-6**Hand gaff.. vige] 1.Mos.1,28. - **8,5**huad.. Herre] hvor var du da en fornem herremand! - **8,6**vige] gå af vejen for. - **9,1-6**O du Dage] jf. 1.Mos.3 - **9,1**arrige] arge, onde. - **9,1**giffuet du vaar vee] (Gud) give det, at du var elendig, at der skete dig en ulykke! Anden læsemåde i SJCStB jf. Hb 50 str.6,4. - **9,2**icke . tilsee] ikke.. se på det, holde det ud. - **9,4**komst ..til] fik dem til. - **9,5** og **16,1**Thi] derfor - **10,3**oprette] rettede op. - **10,6**forgiette] glemme. - **11,1**Syndfloden] jf. 1.Mos.7-8. - **11,2**Affbreck] skade, fortræd. - **11,3**Vrede] om Guds vrede jf. 35,17-19; 41 str.5,1; 48 str.1,3-4; 51 str.14,3; 60,45. - **12,1**stadfeste] stadfæstede. - **12,2**Stæder oc By] købstæder og byer. - **12,5**plat] ganske - **13,2**tog . Mandom] blev menneske. - **13,4-6**I Cana . raade] Joh.2,1-11. Jesu tilstedeværelse ved brylluppet i Kana blev af den lutherske kirke brugt som argument for, at ægteskabet var gudvelbehageligt. F.eks.: »Gud vil ikke forlade fromme og gudfrygtige ægtefolk, men vil gerne være hos dem med sin velsignelse og hjælpe dem i al trang og nød..« (fra prædiken til 2.søndag efter Christi Aabenbarelses Dag i Luthers Husspostille, Kbh.1564). - **13,4**bøden ind] indbudt. - **13,5**lod. sig . finde] indfandt sig. - **13,6**Monne. raade] opfordrede selv til lystighed. - **14,2**hand . altid bliffue] jf. str.1,6. - **14,3**Naade oc gaffue] jf. 42 str.3,7. - **14,6**got Naffn] nl. Jesu navn, jf.43 str.4,3. - **15,2**fast] hurtigt - **15,3**Løshed] upålidelighed, letsindighed - **15,4**Stat] stand, ordning. - **16,1**lader] lad. - **16,3**Saa være] jf. str.1,6 - **16,6**vnde] unde, give, opt

Optrykt BH 255; Vb-1914 36-40, Udv.salmer 8-11, KingoSS IV 190f (bearbejdet). Litt. Frandsen 103-6, Friis 537-8; Schiørring 31 37, GlahnMF 134.137; LysterEp99.

Som ved Vb 39 har Sthen også ved 40 haft et samtidigt forlæg for øje, nl. *OM Ecteskab ville wi quæde* med overskriften »En skøn Vise om Ecteskab« i Th86 262 (optrykt BH 362). Da dette forlæg ud fra sin str.1,3-4 tydeligt har haft funktion som brudesang, tør vi formode, at det samme har været hensigten med Sthens modstykke. Om brudesangen se LysterEp 96-98. Om Sthens mulige lån af omkvædet fra nævnte anonyme brudesang til Vb 37 se n.t. Vb 37.

Optaget i Tvende digte 1617 (forkortet TvD), dernæst i M-C m.fl med flg. ændr.: **1,2** der til] til TvD. - **2,4** Eva] Evam TvD. - **3,2** soffuendis] soffuend' TvD. - **3,5** kieriste] kierist TvD. - **4,1** opuaagnede] opuognet TvD. - **4,2** deylige] dejlig TvD. - **4,2** mon] monne M-C. - **5,1** Been oc Kiød] Been, Kiød TvD. - **5,2** Derfor] Det TvD. - **5,2** ieg nu] ieg TvD. - **5,4** kierist] kieriste M-C. - **5,6** sin] min TvD. - **6,1** dem] dennem M-C. - **6,2** Det... haffue] Som hannem allerbest monne behage TvD. - **6,5** leffuet] leffuit TvD, leffve M-C. - **6,6** vige] vigte TvD; vige M-C. - **7,1** Klenoder] Clenodier TvD - **7,4** Klenoder] Clenoder TvD. - **7,5** er] aff er M-C - **8,3** Fule] Fugle TvD. - 266 **8,4** lydige] lydig TvD - **9,1** arrige] arge TvD - **9,1** vaar] faa TvD, faar M-C - **9,6** sorgfulde] sorrigfulde TvD, sorgfuld M-C. - **11,4** mit vdi] udi M-C - **11,5** Wilde hand dog] Wilde hand M-C. - **12,1** stadfeste] stadfestet TvD, stadfæstede M-C - **12,5** skulde plat] slæt skulde TvD. - **13,6** Glædscaff] Ecteskab TvD. - **15,1-6** udelades TvD - **15,1** søler] søle M-C - **15,4** Foracter] Foracte M-C - **15,5** bliffuer] bliffve M-C.

Versionen i TvD viser en tidlig og fri brug af 40 med afstandtagen til anstødelige udtryk I Kingos Vinterpart 1689 med mel ang. »Kommer til mig sagde Guds søn« og med en gennemgribende bearbejdet tekst I M-C og Vinterpart 1689 anbragt under 2.søndag efter H 3 konger